

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра конституційного, міжнародного та адміністративного права

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРАВОВІ ОСНОВИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО ЄС**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітньо-наукова програма «Міжнародне та європейське право»

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 2 від 30 серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до навчальної дисципліни
3. Мета та цілі навчальної дисципліни
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання
6. Система оцінювання навчальної дисципліни
7. Політика навчальної дисципліни
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Правові основи інтеграції України до ЄС
Викладач (-і)	Книш Віталій Васильович
Контактний телефон викладача	+38 (0342) 596134 +38 (068) 8546816
Е-mail викладача	vitaliy.knysh@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/index.php?mod=course&action=ReviewOneCourse&id_cat=88&id_cou=66
Консультації	<p>Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kkmtap.pnu.edu.ua/%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%84%d1%96%d0%ba%d0%b8-%d0%bd%d0%b0%d0%b2%d1%87%d0%b0%d0%bb%d1%8c%d0%bd%d0%be%d0%b3%d0%be-%d0%bf%d1%80%d0%be%d1%86%d0%b5%d1%81%d1%83/</p> <p>Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується погодження планів та індивідуальних науково-дослідних завдань.</p>
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є нормативні акти ЄС, акти та акти вітчизняного законодавства, які врегульовують суспільні відносини у сфері вступу України до ЄС, а також практика реалізації зазначених актів.</p> <p>Програма навчальної дисципліни складається з таких <u>змістових модулів</u>:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні засади євроінтеграції. 2. Правові основи інтеграції України до ЄС. <p>Довготривалий розвиток інституцій Європейського Союзу та становлення конституційного права ЄС, а також Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом створює нові стратегічні перспективи для поглиблення євроінтеграційних процесів у нашій державі і ставить на порядок денний необхідність підготовки широкого кола фахівців із державного управління в цій сфері. Саме на це спрямоване вивчення навчальної дисципліни «Правові основи інтеграції України до ЄС».</p> <p><u>Основними джерелами</u> цієї галузі виступають Паризький договір про утворення Європейської спільноти вугілля і сталі (1951 р.), Римський договір про заснування Європейської економічної спільноти (1957 р.),</p>	

Угода про Європейський Союз (Маастрихт, 1992 р.), Амстердамський договір (1997 р.), Ніщський договір (2001 р.), Лісабонський договір (2007 р.), а також ряд інших актів.

Правові основи інтеграції України до ЄС зумовлені потребою адаптації національного законодавства України до стандартів, визначених правом ЄС, що і виступає предметом вивчення даної дисципліни.

Даний навчальний курс має велике значення для поглибленої підготовки фахівців з європейського права, оскільки надає необхідні правові основи та навички аналізу та застосування основоположних актів права ЄС, а також сприяє формуванню кадрового забезпечення євроінтеграційних процесів.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Правові основи інтеграції України до ЄС» є набуття студентами здатності розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі права Європейського Союзу, євроінтеграційних процесів, що передбачає проведення різноманітних досліджень та здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов і вимог.

Основними цілями вивчення дисципліни «Правові основи інтеграції України до ЄС» є формування у студентів спеціалізованих концептуальних знань у галузі права Європейського Союзу, процесів та механізмів правового забезпечення євроінтеграції, які включають сучасні наукові здобутки у цій галузі, що є основою для оригінального мислення та проведення досліджень у вказаній сфері, зокрема щодо: о поняття та змісту основних категорій права Європейського Союзу; організаційно-правових моделей функціонування інститутів, органів та агенцій Європейського Союзу; тенденцій розвитку та реформування інституційно-організаційної системи Європейського Союзу; системно-структурної організації Європейського Союзу, правового статусу та практики його реалізації інституціями, органами та агенціями; нормотворчості суб'єктів Європейського Союзу, порядку прийняття та реалізації актів інституціями, органами та агенціями Європейського Союзу; правового статусу службовців, офіційних посадових осіб інституцій, органів та агенцій Європейського Союзу; правового механізму контролю за реалізацією їх повноважень; особливостей реалізації юридичної відповідальності в межах Європейського Союзу; особливостей та внутрішньої будови права Європейського Союзу, його джерел; правового механізму, форм, засобів та напрямів гармонізації національного законодавства до права Європейського Союзу; правової основи взаємовідносин України та Європейського Союзу, їх детермінант та перспектив розвитку; правових засад членства у Європейському союзі, процедури його набуття та припинення; особливостей юридичного механізму захисту прав і свобод людини в Європейському Союзі; набуття студентами спеціалізованих навичок щодо розв'язання проблем, котрі виникають у інститутів, органів та агенцій Європейського Союзу в процесі їх формування та здійснення повсякденної діяльності, а також у держав-членів, фізичних та юридичних осіб Європейського Союзу унаслідок реалізації органами, агенціями та інституціями їхніх власних або делегованих повноважень, зокрема щодо:

взаємодії держав-членів Європейського Союзу із інституціями, органами та агенціями Європейського Союзу; взаємодії третіх держав із інституціями, органами та агенціями Європейського Союзу; організації та проведення виборів до Європейського Парламенту; формування інституцій, органів та агенцій Європейського Союзу та здійснення ними своїх повноважень; юрисдикційного забезпечення права Європейського Союзу Судом ЄС та національними судами держав-членів; реалізації правового статусу структурними елементами Європейського Союзу у бюджетно-фінансовій сфері, зовнішньо-політичній сфері, сфері охорони правопорядку та юстиції, охорони прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб; особливостей організаційно-правових вимог членства, процедури вступу країни-кандидата до Європейського Союзу; здійснення нормотворчості, координації взаємодії відповідних суб'єктів; здатність інтегрувати знання, набуті у процесі вивчення цієї та низки інших навчальних дисциплін, й розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних контекстах, зокрема, поєднуючи знання, набуті у процесі вивчення навчальних дисциплін «Теорія держави і права», «Конституційне право України», «Державне (конституційне) право зарубіжних країн», «Міжнародне право», «Історія міжнародного права» щодо правосуб'єктності та правової природи Європейського Союзу, системи його інституцій, органів та агенцій, порядку їх формування та правового статусу, юрисдикційного забезпечення права Європейського Союзу Судом ЄС та національними судами держав-членів, взаємодії держав-членів із інституціями, органами та агенціями Європейського Союзу, взаємодії третіх держав із інституціями, органами та агенціями Європейського Союзу; поєднуючи знання, набуті у процесі вивчення навчальних дисциплін «Міжнародне приватне право», «Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності», «Інвестиційне право» студенти набувають знань про особливості взаємодії національних правопорядків різних держав, міжнародного та національного права, права Європейського Союзу та національно права держав-членів; здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності, зокрема щодо: застосування набутих теоретичних знань та сформованих практичних навичок щодо реалізації правового статусу інституціями, органами та агенціями Європейського Союзу; застосування набутих теоретичних знань та сформованих практичних навичок щодо здійснення нормотворчого процесу інституціями, органами та агенціями Європейського Союзу; о особливостей гармонізації національного права із правом Європейського Союзу; аналізу детермінант та тенденцій правовідносин між Україною та Європейським Союзом; реалізації процедури набуття членства у Європейському Союзі.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

Здатність до критичного осмислення суспільних та галузевих процесів та явищ.

Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.
Здатність формулювати особисту думку та доказово її представляти.
Здатність приймати обґрунтовані рішення.
Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
Здатність до безперервної самоосвіти та самовдосконалення.
Здатність здійснювати дослідження.
Здатність до міжособистісного та інтерактивного спілкування.
Уміння шукати й використовувати різні джерела інформації.
Навички роботи в комп'ютерних мережах та використання програмних засобів.

Фахові компетентності:

Здатність аналізувати правові проблеми та формувати правові позиції.
Здатність виявляти проблеми правового регулювання і пропонувати належні способи і процедури їх вирішення, включаючи подолання юридичної невизначеності.
Здатність діяти відповідно до принципів верховенства права та законності.
Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення правових норм, а також знання практики їх застосування.
Здатність визначати факти, належні та прийнятні для юридичного аналізу ситуації.
Здатність застосування міждисциплінарного підходу в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.
Знання системи права Європейського Союзу та розуміння її співвідношення з правовою системою України.
Застосовувати Європейську конвенцію з прав людини та основоположних свобод і прецедентну практику Європейського суду з прав людини.
Здатність використовувати професійне тлумачення норм права в порівняльному взаємозв'язку щодо норм внутрішньодержавного і міжнародного права.
Здатність проведення порівняльно-правових досліджень.
Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.
Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, включаючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та мотивованості.
Здатність використовувати міждисциплінарні знання для вирішення правового завдання.
Уміння розв'язувати складні задачі і проблеми у професійній діяльності.

Програмні результати навчання:

Давати кваліфіковану оцінку чинного законодавства і правозастосовної практики з позицій принципів верховенства права та законності.
Використовувати правові позиції Європейського суду з прав людини.
Оцінювати правильність використання юридичної термінології і демонструвати вільне володіння юридичною технікою.

Документально оформлювати прийняте рішення по юридичній справі
 Демонструвати здатність генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.
 Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.
 Застосовувати різноманітні способи усунення прогалин в законодавстві.
 Самостійно готувати проекти актів правозастосування у різних сферах професійної діяльності.
 Створювати проекти нормативних правових і правозастосовних актів з урахуванням правил юридичної техніки і новітніх тенденцій вітчизняної та іноземної правотворчості.
 Здійснювати юридичну кваліфікацію в нестандартних ситуаціях.
 Самостійно формулювати актуальну наукову проблему і пропонувати наукові шляхи її вирішення.
 Використовувати в професійній діяльності основні методи наукового пізнання.
 Використовувати іноземні юридичні інформаційні ресурси.
 Здійснювати самостійне наукове дослідження з актуальної юридичної тематики із використанням сучасних наукових методів.
 Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження.
 Створювати робочу групу (команду) для реалізації проекту, оптимально визначати функції окремих членів команди, створювати умови для вироблення загального командного рішення.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
8	081 Право ОПІ «Міжнародне та європейське право»	4	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Історія становлення та розвитку	2	2	12

європейської інтеграції				
Тема 2. Членство в Європейському Союзі		2	4	12
Тема 3. Історія розвитку відносин між Україною та Європейським Союзом, їх нормативно-правове регулювання		4	4	12
Тема 4. Юридичні аспекти співробітництва між Україною та Європейським Союзом		2	4	12
Тема 5. Адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу		2	4	12
ЗАГ.:		12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Загальна система оцінювання навчальної є уніфікованою в межах навчально-наукового юридичного інституту і визначається п. 4.4 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, зі змінами – <i>текст розміщений на інформаційному стенді та сайті Інституту</i></p> <p>https://law.pnu.edu.ua/%d0%bd%d0%be%d1%80%d0%bc%d0%b0%d1%82%d0%b8%d0%b2%d0%bd%d1%96-%d1%82%d0%b0-%d0%bb%d0%be%d0%ba%d0%b0%d0%bb%d1%8c%d0%bd%d1%96-%d0%b0%d0%ba%d1%82%d0%b8/</p>			
Вимоги до письмових робіт	<p>Планується виконання студентами обов'язкових та додаткових декількох видів письмових робіт: обов'язкової письмової екзаменаційної роботи (до 50 балів), письмових тестових завдань за темами, винесеними на самостійне опрацювання (перелік міститься в Методичних вказівках і завданнях для підготовки до семінарських (практичних) занять), письмових експрес-опитувань на семінарських заняттях тощо, а також додаткових письмових індивідуальних завдань, наукових робіт (за вибором студента)</p> <p>Письмові роботи можуть виконуватись:</p> <ul style="list-style-type: none"> - під час практичних занять (оцінка виставляється у графу практичного заняття), - написання наукової роботи (вимоги уніфіковані та розміщені на сайті інституту https://law.pnu.edu.ua/%d0%bd%d0%be%d1%80%d0%bc%d0%b0%d1%82%d0%b8%d0%b2%d0%bd%d1%96-%d1%82%d0%b0-%d0%bb%d0%be%d0%ba%d0%b0%d0%bb%d1%8c%d0%bd%d1%96-%d0%b0%d0%ba%d1%82%d0%b8/) - виконання індивідуальних завдань для додаткових балів. <p>Індивідуальні завдання оцінюються до 5 балів. Форми:</p>			

	<p>реферат (есе), інформаційне повідомлення. Оформлення індивідуальної роботи оцінюється від 1 до 3-х балів; Захист роботи оцінюється в 1 або 2 бали. Отже максимальна кількість балів (оформлення та захист) – 5 балів.</p> <p>Індивідуальне завдання є комплексним, логічним, аналітичним дослідженням окремого питання, яке студент пише самостійно.</p> <p>Реферат оформляється обсягом від 6 до 10 сторінок, есе обсягом до 5 сторінок. Зазначаються структурні частини: вступ, план, основний текст (зміст питань), висновки, список використаних джерел. Реферати (есе) пишуть на основі обраних з переліку тем індивідуальних завдань, які оновлюються щороку та розміщені на кафедрі і кафедральному сайті https://kkmtap.pnu.edu.ua/%d1%82%d0%b5%d0%bc%d0%b0%d1%82%d0%b8%d0%ba%d0%b0-%d0%ba%d1%83%d1%80%d1%81%d0%be%d0%b2%d0%b8%d1%85-%d1%82%d0%b0-%d0%b4%d0%b8%d0%bf%d0%bb%d0%be%d0%bc%d0%bd%d0%b8%d1%85-%d1%80%d0%be%d0%b1%d1%96%d1%82/</p> <p>Інформаційне повідомлення повинно містити опис конкретної події, яка мала місце в суспільно-політичному житті країни. <u>Подію студент вибирає самостійно</u>. Основна вимога: щоб подія стосувалась конституційного та інституційного права ЄС.</p> <p>Повідомлення оформляється у письмовій формі (до 3-х листків А4) та озвучується на семінарському занятті (основні вимоги: актуальність та достовірність інформації, яка подається, змістовність та логічність викладу). Підготовлені матеріали подаються викладачу.</p> <p>Оформлення, актуальність, достовірність оцінюються викладачем від 1 до 3-х балів. Виступ студента з повідомленням від 1 до 2-х балів.</p> <p>Отже максимальна кількість балів (оформлення та виступ) – 5 балів.</p>
Семінарські заняття	<p>Оцінюються у за 4 рівневою шкалою (від 2 до 5). Сума отриманих оцінок за практичні завдання та самостійну роботу (крім оцінки «2») ділиться на загальну кількість оцінок та множиться на коефіцієнт 5 – це бали за практичні заняття та самостійну роботу студентів (максимум 25 балів). Детальніше оцінювання описано у Положенні про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному</p>

	інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, текст розміщений на інформаційному стенді та сайті Інституту https://law.pnu.edu.ua/%d0%bd%d0%be%d1%80%d0%bc%d0%b0%d1%82%d0%b8%d0%b2%d0%bd%d1%96-%d1%82%d0%b0-%d0%bb%d0%be%d0%ba%d0%b0%d0%bb%d1%8c%d0%bd%d1%96-%d0%b0%d0%ba%d1%82%d0%b8/
Умови допуску до підсумкового контролю	Відсутність пропусків занять, написання контрольної роботи. Наявність підсумкової оцінки (в балах) за практичні заняття, самостійну роботу, контрольну роботу, індивідуальні завдання (максимум 50 балів).
Підсумковий контроль	Форма контролю: екзамен у 8 семестрі навчання (максимум 50 балів) Форма здачі: письмова – за умов стаціонарного навчання тестові завдання – за умов дистанційного навчання. Структура білета: При письмовій формі – за кожне завдання виставляється відповідна кількість балів, яка зазначена в білеті, якщо відповідь на питання неповна – проставляється відповідна частина балів із зазначеної. При тестовому контролі знань в системі дистанційного навчання правильна відповідь на тестове завдання передбачає відповідні бали, які зараховуються студенту автоматично.
7. Політика навчальної дисципліни	
<p><u>Письмові роботи:</u> очікується, що при написанні письмових робіт студенти мають проявити творче та аналітичне мислення, вміння аналізу суспільних процесів в контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв’язання, вміння проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел із відповідними посиланнями на використані джерела для запобігання плагіату.</p> <p><u>Академічна доброчесність:</u> очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/.</p> <p><u>Відвідування занять</u></p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Загалом, всі студенти повинні відвідувати лекції і практичні заняття з навчальної дисципліни.</p> <p>Пропуски семінарських (практичних) занять відпрацьовуються в</p>	

обов'язковому порядку. За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (п. 5.1.2 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://law.pnu.edu.ua/організація-навчального-процесу/>).

8. Рекомендована література

1. Гердеген М. Європейське право: пер. з нім. К.: К.І.С., 2008. – 524 с.
2. Дайнен Д. Дедалі міцніший Союз. Курс європейської інтеграції / пер. з англ. М. Марченко. – К.: К.І.С., 2006. – 699 с.
3. Копійка В. В. Європейський Союз: історія і засади функціонування: посіб. / за ред. Л. В. Губерського. – К.:Знання, 2009.– 75 с.
4. Право Європейського Союзу: навч. посіб. / за заг. ред. Р. А. Петрова. – 2-ге вид. – К.: Істина, 2009. – 376 с.
5. Право Європейського Союзу: підруч. / за ред. В. І. Муравйова. – К.: Юрінком Інтер, 2011. – 704 с.
6. Правова природа Європейського Союзу // Конституційне право зарубіжних країн: навч. посіб. / М. С. Горшеньова, К. О. Закоморна, В. О., Ріяка та ін.; за заг. ред. В. О. Ріяки. – 2-ге вид., допов. і переробл. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – С.236-240.
7. Мусис Н. Усе про спільні політики Європейського Союзу: пер. з англ. – К.: К.І.С., 2005. – 446 с.
8. Державний суверенітет в умовах європейської інтеграції: моногр. / за ред. Ю. П. Битяка, І. В. Яковюка. – К.: Право України, 2012. – 336 с.
9. Історія європейської інтеграції від Римської імперії до Європейського Союзу: моногр. / під ред. І. В. Яковюка. – К.:Право України, 2012. – 208 с.
10. Комарова Т. В. Юрисдикція Суду Європейського Союзу: моногр. – Х.: Право, 2010. – 360 с.
11. Кравчук І. В. Гармонізація національних правових систем з правом ЄС. – К.: Слово, 2004. – 319 с.
12. Луць Л. А. Європейські міждержавні правові системи та проблеми інтеграції з ними правової системи України (теоретичні аспекти): моногр. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2003. – 304 с.
13. Тюшка А. Договір про конституцію для Європи: генезис, юридична природа, політична цінність: моногр. – К.: К.І.С., 2007. – 228 с.

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в навчально-методичних розробках:

1. Книш В. В. Правові основи інтеграції України до ЄС: методичні вказівки для практичних занять *(для студентів денної форми навчання)*. Івано-Франківськ: навчально-науковий юридичний інститут

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2023.

Розміщено на сайті кафедри:

<https://kkmtap.pnu.edu.ua/%d0%b4%d0%b5%d0%bd%d0%bd%d0%b0-%d0%bf%d1%80%d0%b0%d0%ba%d1%82-%d1%80%d0%be%d0%b1-%d0%b1%d0%b0%d0%ba%d0%b0%d0%bb%d0%b0%d0%b2%d1%80/>

2. Книш В. В. Правові основи інтеграції України до ЄС: методичні вказівки для самостійної роботи *(для студентів денної форми навчання)*. Івано-Франківськ: навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2023.

Розміщено на сайті кафедри:

<https://kkmtap.pnu.edu.ua/%d0%b4%d0%b5%d0%bd%d0%bd%d0%b0-%d1%81%d0%b0%d0%bc-%d1%80%d0%be%d0%b1-%d0%b1%d0%b0%d0%ba%d0%b0%d0%bb%d0%b0%d0%b2%d1%80/>

Викладач

Віталій КНИШ